

๕. สุขเวทนาปัญญา ๒๐

พระราชชาตรีถามว่า "พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า เวทนาที่เป็นสุขเป็นกุศลหรืออกุศล หรือเป็นอพยาคฤต."

พระเถระเจ้าทูลตอบว่า "เป็นกุศลก็มี อกุศลก็มี อพยยาคฤตก็มี."

ร. "ถ้าว่าเป็นกุศล ก็ไม่ใช่ทุกข์, ถ้าว่าเป็นทุกข์ ก็ไม่ใช่กุศล, คำว่า 'เวทนาเป็นทั้งกุศลเป็นทั้งทุกข์' ไม่ชอบ."

ธ. "พระองค์จะทรงสำคัญข้อความนั้นเป็นไฉน: เหมือนอย่างว่าผู้ใดผู้หนึ่งจะวางก้อนเหล็กที่ร้อนลงในมือข้างหนึ่งของบุรุษ, ในมือที่สองวางก้อนน้ำค้างที่เย็นอย่างที่สุดลง, สิ่งทั้งสองนั้นจะเผาหรือไม่?"

ร. "เผาซิ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า."

ธ. "ก็สิ่งนั้นจะร้อนทั้งสองสิ่งหรือ?"

ร. "ไม่ร้อนทั้งสองสิ่ง พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า."

ธ. "เย็นทั้งสองสิ่งหรือ?"

ร. "ไม่เย็น พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า."

ธ. "ขอพระองค์จงทรงทราบ: ข้อนี้แหละเป็นเครื่องข่มพระองค์, ถ้าว่าของที่ร้อนเผาได้, มิใช่ของนั้นจะร้อนทั้งสองสิ่ง, เหตุนี้ข้อที่ว่านั้นมิชอบหรือ? ถ้าว่าของที่เย็นเผาได้, มิใช่ของนั้นจะเย็นทั้งสองสิ่ง, เหตุนี้ ข้อที่ว่านั้นมิชอบหรือ? ก็เหตุไฉน สิ่งทั้งสองนั้นเผาได้, แต่ไม่ร้อนทั้งสองสิ่ง, และไม่เย็นทั้งสองสิ่ง, สิ่งหนึ่งร้อน สิ่งหนึ่งเย็น, แต่ว่าเผาได้ทั้งสองสิ่ง, เหตุนี้ ข้อที่ว่านั้น มิชอบหรือ?"

ร. "ข้าพเจ้าไม่สามารถจะเจรจากับพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า ผู้ช่างพูดได้ ขอพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าจงขยายความเถิด." แต่นั้น พระเถระเจ้าอธิบายความให้พระเจ้ามิลินท์ เข้าพระราชหฤทัยด้วยอภิธรรมกถาว่า "จักรทั้งหลายหกเหล่านี้: คือ โสมนัส ที่อาศัยความกำหนดหก ที่อาศัยเนกขัมมะ (คุณ คือ ความออกไป) หก, โทมนัส ที่อาศัยความกำหนดหก ที่อาศัยเนกขัมมะหก, อุเบกขา ที่อาศัยความกำหนดหก ที่อาศัยเนกขัมมะหก, เวทนา ที่เป็นอดีตสามสิบหกอย่าง, ที่เป็นอนาคตสามสิบหกอย่าง, ที่เป็นปัจจุบันสามสิบหกอย่าง, รวมย่นเวทนาเหล่านั้นเข้าด้วยกัน เป็นเวทনার้อยแปด."

จ. "พระผู้เป็นเจ้าของข้าพระองค์จริง ๆ."